

Agrárpiaci Jelentések
GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona és Ipari Növények
XV. évfolyam, 7. szám, 2012

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő

Dr. Stummer Ildikó

Szerzők

Dr. Tikász Ildikó Edit
tikasz.ildiko.edit@aki.gov.hu
Keresztessyné Mohr Katalin
kmohr@aki.gov.hu
Pájtli Péter
pajtli.peter@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi; Élőállat és Hús; Zöldség, Gyümölcs és Bor; Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
GABONAPIACI JELENTÉS.....	4
Agrárpolitikai Hírek.....	5
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	7
Nemzetközi piaci információk.....	11
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	12
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése.....	14
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	19
Agrárpolitikai hírek.....	22

ÖSSZEFOGLALÓ

Az *USDA* áprilisi jelentésében az előző hónapoz képest a búza globális termésmennyiségét növelte, a kukoricát nem korrigálta.

Megjelentek az idei termésre vonatkozó előrejelzése, mely szerint a búza világszintű kibocsátása csökkenhet az előző szezonhoz képest, a kukorica viszont rekord eredményt érhet el.

A megyei Kormányhivatalok Földművelésügyi Igazgatóság április 16-i közlése szerint a tervezett terület 23 százalékán végeztek a kukorica vetésével.

Az *USDA* áprilisi jelentése szerint a szójabab globális termése 240 millió tonnára csökkenhet a 2011/2012. gazdasági évben. A terméskilátások következtében már hetek óta a nemzetközi árupiacok egyik legkedveltebb terméke a szójabab.

Az *Oil World* legfrissebb közlése alapján a repcemag globális termése 60,64 millió tonna lehet a 2012/2013. gazdasági évben. Az Európai Unióban 18,5 millió tonna magtermésre számítanak 2012-ben.

Az *F.O. Licht* jelentése szerint a 2010/2011. gazdasági évben globálisan 42,1 millió tonna *DDGS*-t állítottak elő a bioetanol-üzemekben.

GABONAPIACI JELENTÉS

Az Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (*USDA*) áprilisi jelentésében az előző hónaphoz képest a búza világszintű termelését 300 ezer tonnával, 694,3 millió tonnára növelte, míg a nyitókészletet 800 ezer tonnával, 198,7 millió tonnára csökkentette a 2011/2012. gazdasági év vonatkozásában. A termény importját, Kína, Brazília és Délkelet-Ázsia növekvő szükséglete miatt 1,5 millió tonnával felfelé korrigálták, 139,6 millió tonnára. Az exportot 800 ezer tonnával ugyancsak felfelé, 143,7 millió tonnára módosították Argentína, Brazília és Pakisztán egyre növekvő kivitele okán. Az elemzők a fogyasztást 686,76 millió tonnában határozták meg, így a zárókészlet 1,6 százalékkal 206,3 millió tonnára csökkenhet.

Az őszi vetésű növények állapotminősítése mellett megjelentek az idei termésre vonatkozó első előrejelzések is. Az *Informa Economics* a globális búzatermést 679,7 millió tonna körül valószínűsíti a 2012/2013. gazdasági évben, amely 14,6 millió tonnával lenne kevesebb, mint az előző évi mennyiség. A szakértők az USA búzatermelését 60,9 millió tonnára teszik, 5,6 millió tonna növekedést várva. Ezzel szemben az EU-27-ben 1,4 millió tonna csökkenéssel, 136,1 millió tonna, Argentínában 1,5 millió tonna csökkenéssel kalkulálva 14 millió tonna kenyérgabona termését valószínűsítik.

A *Strategie Grains* előrejelzése szerint az Európai Unióban az év eleji fagyok és a hosszantartó szárazság miatt az őszi vetésű gabonafélék produktumának csökkenése várható a 2012/2013. szezonban. A búza kibocsátását az előző gazdasági évihez képest 4,3 millió tonnával kevesebbre, 126,8 millió tonnára becsülik. Az őszi árpa esetében is jelentős, 1 millió tonnás terméskieséssel számolnak a szakértők, és a tavaszi árpával együtt 52,4 millió tonna termény betakarítását remélik.

Az *USDA* elemzői áprilisi jelentésükben a kukorica globális termésmennyiségét 865 millió tonnára teszik a 2011/2012. gazdasági év viszonylatában, ami 36 millió tonnával több, mint az előző szezonban. Mexikó kibocsátását – az előző hónaphoz viszonyítva – 1,5 millió tonnával lefelé, 19 millió tonnára, míg Egyiptoméét 1,7 millió tonnával felfelé, 5,5 millió tonnára korrigálták. Az Egyesült Államokban változatlanul 314 millió tonna termény betakarítását valószínűsítik. Argentínában javában zajlik a növény betakarítása, az *USDA* közlése szerint az idén 21,5 millió tonna mag kerülhet a raktárakba, szemben a tavalyi 23,6 millió tonna terméssel.

Az *USDA* szakértői a kukorica globális exportját az márciushoz viszonyítva 400 ezer tonnával felfelé, 96,5 millió tonnára, importját ugyanakkor 300 ezer tonnával lefelé, 93,2 millió tonnára igazították a folyó szezonnra. Braziliában 0,5 millió tonnával többre, 10,5 millió tonnára tervezhető a magexport, míg Egyiptom, kukorica-termésének növekedése miatt, 1 millió tonnával kevesebbre, vagyis 5 millió tonnára redukálhatja behozatalát. Mexikó ezzel szemben 700 ezer tonnával több, 10,5 millió tonnás importszükséglettel bírhat.

Az *Informa Economics* a 2012/2013. szezonnra vonatkozó előrejelzésében a kukorica globális termését 918,6 millió tonnára teszi, ami 54 millió tonnával haladja meg az előző gazdasági év betakarított mennyiségét. Az USA-ban 55 millió tonnás növekedéssel számolva, 368,5 millió tonna, Argentínában 2,5 millió tonnával több, azaz 24,5 millió tonna termény kerülhet a szezon végén a magtárakba. Braziliában és az EU-ban egyaránt 3-3 millió tonna terméskiesést valószínűsítenek, 59, illetve 61,4 millió tonna kukoricatermést várva.

A legfrissebb időjárási előrejelzések alapján az április végi esőzések lassíthatják a kukorica vetését az Egyesült Államokban, de ez nem okoz nagy problémát, mert eddig kedvezően alakult a vetés üteme. Az USA-ban a megszokottnál korábban kezdték a munkát és gyorsan is haladtak. Ezt mutatja, hogy április közepére a tervezett vetésterület 17 százalékán került talajba a mag, ami jóval meghaladja az utóbbi öt év 5 százalékos átlagát. Az *USDA* április 15-ei állapotminősítése alapján a búza jó kondícióban és a megszokottnál fejlettebb állapotban van. Az elemzők azt várják, hogy a gyorsan fejlődő kalászos helyére a betakarítás után másodvetésű szójabab kerül, mert a korán lekerülő növény után még érdemes termelni a kedvező árú hüvelyest.

A *Reuters* árupiaci elemzője szerint érdemes figyelni a chicagói árutőzsde szeptemberre szóló kukorica jegyzésének alakulását a következő pár hétben, mert az nagyon változékony lehet és a mozgásai meghatározhatják a későbbi lejáratok határidős árának alakulását is. Az újtermésű kukorica jelentéktelen része jelenik meg általában a szeptemberi szállítás idejére a terménypiacon, mert annak kínálata inkább csak a decemberi határidőtől kezdve lesz mérvadó. A „termésváltás” miatt szeptemberi lejáratra a későbbi jegyzéseknél kevesebb nyitott kontraktus van, mert a befektetők nehezebben tudják árazni, mint a többi határidőt. A kisebb forgalom kisebb

likviditást is jelent, azaz a spekulánsok könnyebben tudják befolyásolni az ármozgásokat és a termék volatilitása nagy. Az idei évben viszont a vetés korai kezdete miatt a szokásosnál több kukorica jelenhet meg a kínálati oldalon a nyár végén, ami mérsékelheti a jelenlegi ár-szinteket.

A megyei Kormányhivatalok Földművelésügyi Igazgatóságai április 16-i adatai szerint Magyarországon 284 ezer hektáron végeztek a kukorica vetésével, ami a tervezett terület 23 százaléka. Az időjárás egyelőre csak a keleti országrész vetésének kedvez, de a fő problémát az okozza, hogy az elmúlt több hónapnyi csapadékmentes időjárás miatt a talaj mélyebb rétegei is kiszáradtak.

Agrárpolitikai Hírek

- Az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága a külföldiek termőföldön történő zálogjog alapítását megakadályozó törvényjavaslat előterjesztését szorgalmazza. Ezzel a külföldiek illegális termőföldszerzésének egyik legelterjedtebb formájának kívánják gátat szabni. A magyar termőföld védelme aktuális kérdés, hiszen a külföldiek földvásárlási moratóriuma 2014-ben lejár.
- Az őstermelői igazolvány és az értékesítési betétlap egyszerre három adóévre váltható ki, ami csökkentheti a gazdák adminisztrációs terheit. Az igazolványokat továbbra is a falugazdászoknál lehet kiváltani.
- A Vidékfejlesztési Minisztérium közlése szerint a jövő évtől egyszerűbben lehet visszaigényelni a gazdálkodóknak a gázolaj jövedéki adóját. Az igényeket januártól, közvetlenül a Nemzeti Adó- és Vámhivatalhoz lehet benyújtani elektronikus formában, nem kell előzetesen kérni a falugazdász, illetve a szakhatóságok igazolását, nem kell csatolni a gázolajvásárlásról vagy a gépi bérmunka-szolgáltatásról kiállított számlákat sem.
- Az előzetes tervek szerint júliusban vezetik be az agráriumban a fordított áfát. A Vidékfejlesztési Minisztérium tájékoztatása szerint az intézkedés várhatóan a gabonafélékre, az olajos magvakra és a fehérjenövényekre terjed majd ki, lényege, hogy a végfelhasználó fizeti az általános forgalmi adót.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat: A gabonafélék termelői ára származási hely^{a)} szerint

Megnevezés	Mérték- egység	Származási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak- Magyar- ország	2012. 14. hét	2012.15. hét	2012. 15. hét / 2012. 14. hét százalék
Étkezési búza	tonna	-	2 288	2 513	3 940	6 431	163
	HUF/tonna	-	55 730	55 776	55 583	55 709	100
Takarmány- búza	tonna	-	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-	-
Takarmány- kukorica	tonna	5 809	4 552	1 818	16 694	12 179	73
	HUF/tonna	51 501	50 950	49 432	50 226	50 986	102
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-	-

^{a)} Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

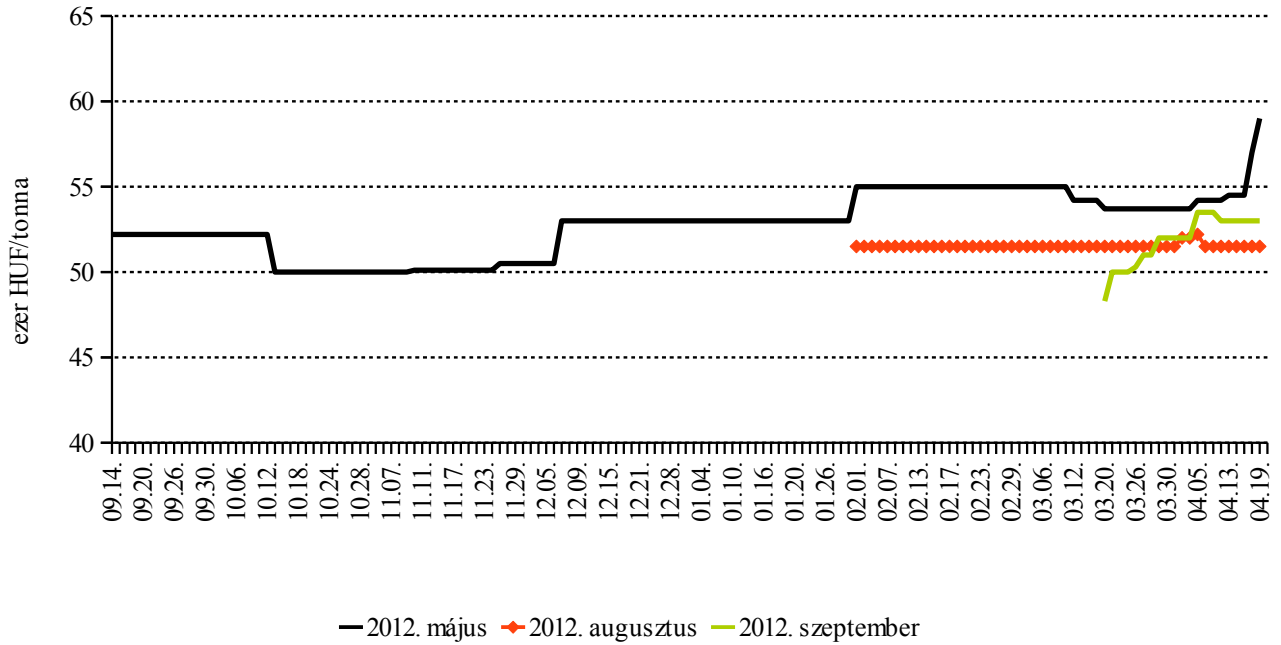
2. táblázat: A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2011. 15. hét	2012. 14. hét	2012.15. hét	2012. 15. hét / 2011. 15. hét százalék	2012. 15. hét / 2012. 14. hét százalék
Étkezési búza	tonna	1 956	3 940	6 431	329	163
	HUF/tonna	68 409	55 583	55 709	81	100
Takarmány- búza	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-
Takarmány- kukorica	tonna	20 083	16 694	12 179	61	73
	HUF/tonna	56 153	50 226	50 986	91	102
Takarmányárpa	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

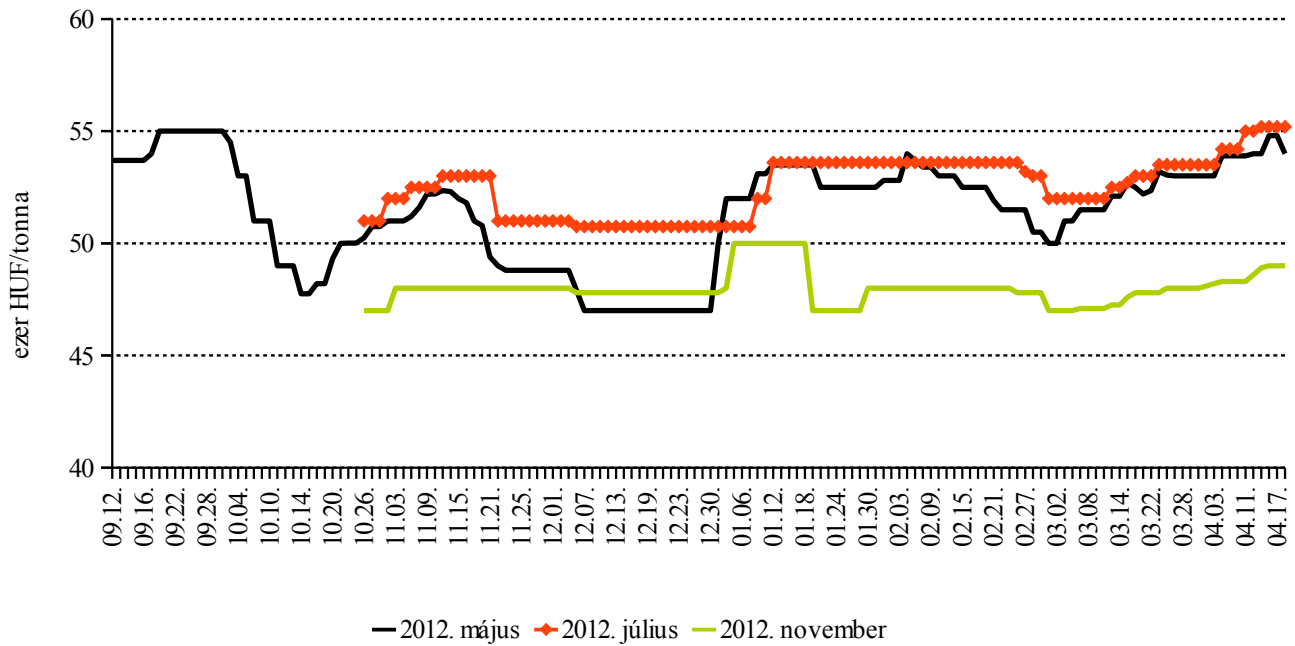
A gabonafélék jegyzése

1. ábra: A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

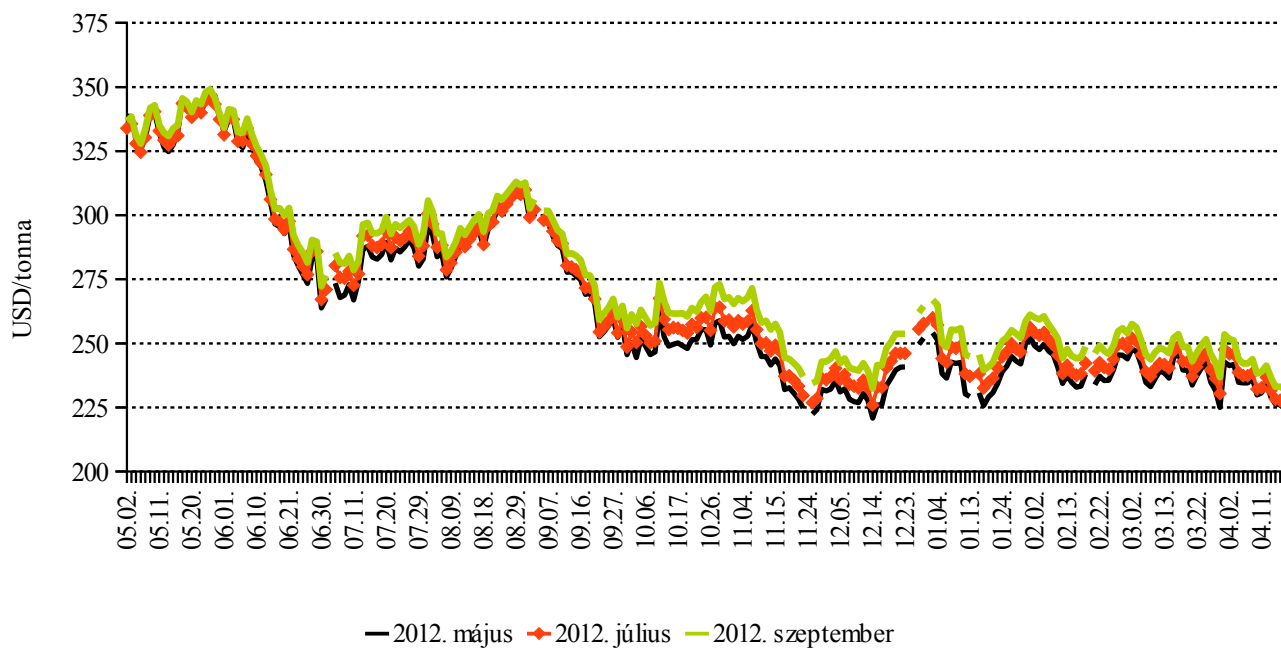
Forrás: BÉT

2. ábra: A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

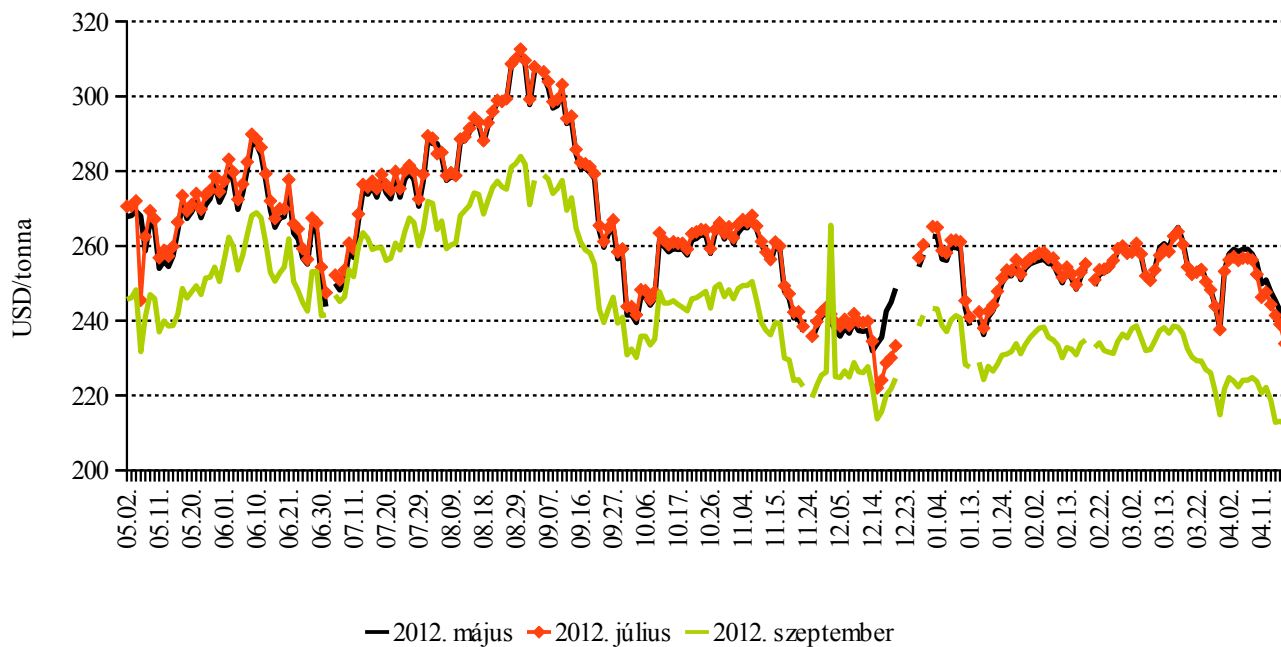
Forrás: BÉT

3. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

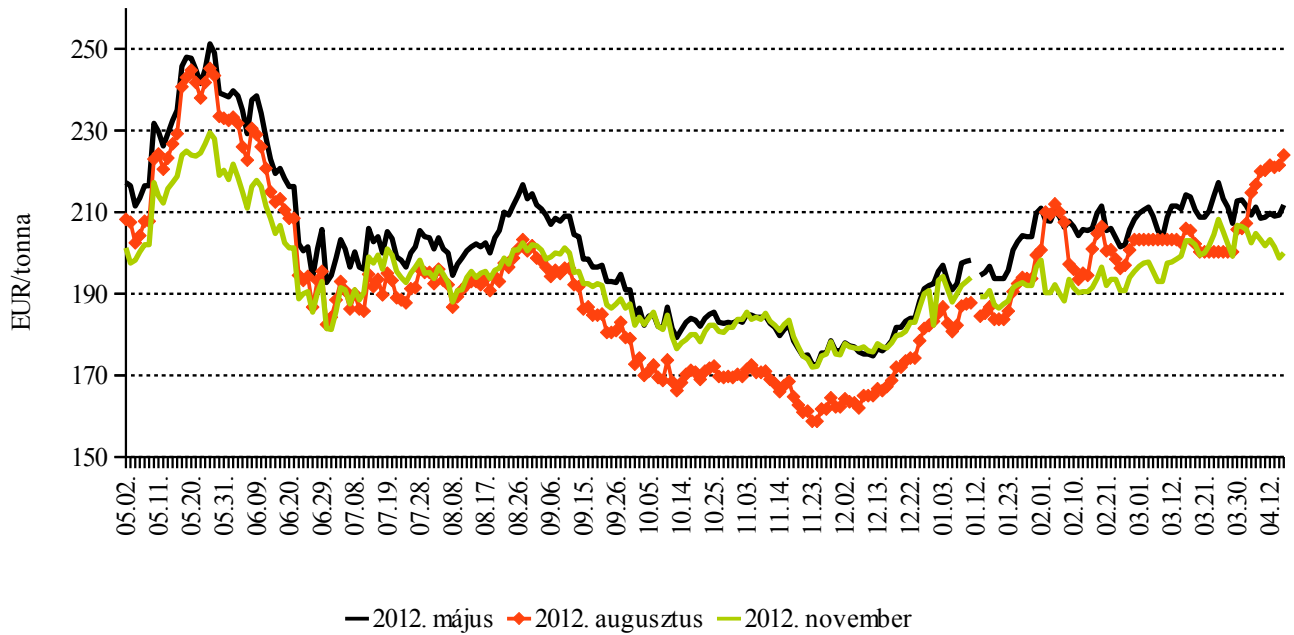
Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

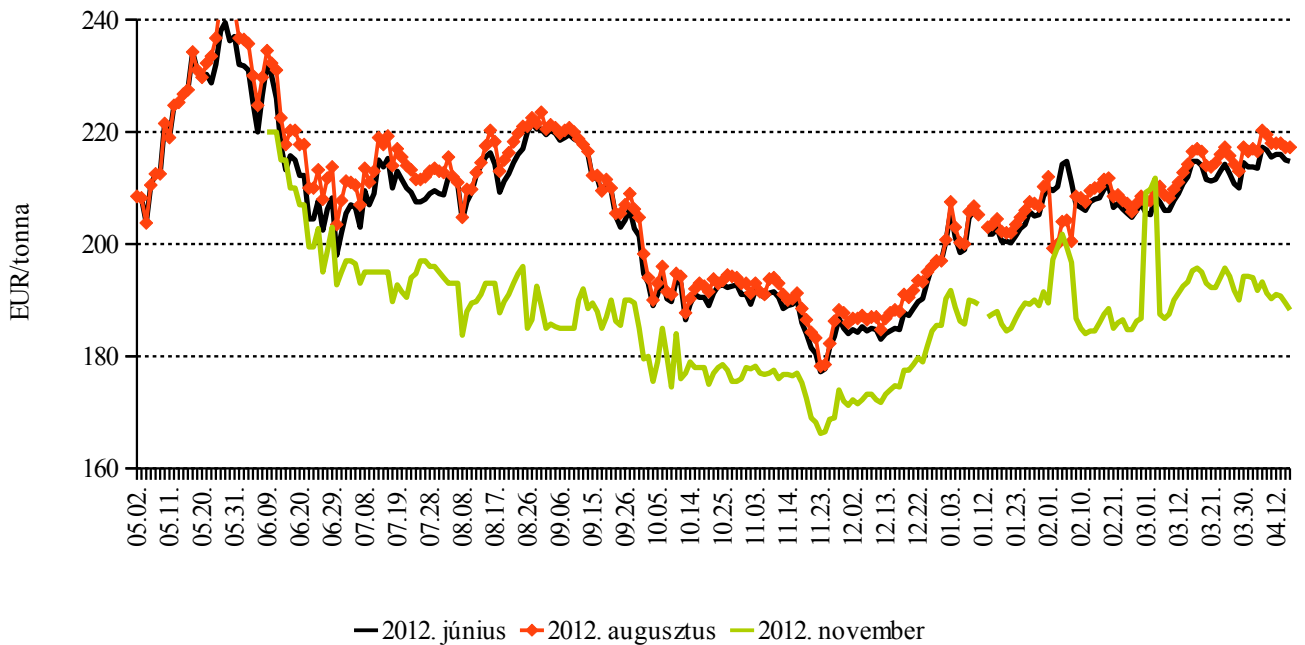
Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

5. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

6. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

3. táblázat: A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2011. 15. hét	2012. 14. hét	2012.15. hét	2012. 15. hét / 2011. 15. hét százalék	2012. 15. hét / 2012. 14. hét százalék
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	994	205	387	39	189
	HUF/kg	102	77	78	77	101
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	1 365	755	838	61	111
	HUF/kg	107	81	82	77	102
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	660	262	222	34	85
	HUF/kg	118	91	90	76	99
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/kg	-	-	-	-	-
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	26	-	15	58	-
	HUF/kg	115	-	86	75	-
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	55	17	23	42	137
	HUF/kg	124	99	92	74	93
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	724	177	276	38	156
	HUF/kg	103	76	76	74	100
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	663	328	203	31	62
	HUF/kg	108	79	81	75	102
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna	381	-	469	123	-
	HUF/kg	108	-	78	72	-
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	75	-	33	45	-
	HUF/kg	115	-	89	78	-
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	51	25	15	30	61
	HUF/kg	128	99	99	77	100

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat: A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2012. február	2012. március	2012. április
Finomliszt BL 55	208	204	206
Fehér kenyér	268	267	268
Félbarna kenyér	263	265	262
Étkezési búzadara AD	214	214	215

Forrás: AKI PÁIR

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2012. február 8.)

5. táblázat: **Búza**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago (őszi lágy búza)		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2012. május	211,75	63 078	2012. május	224,33	50 811
2012. augusztus	224,00	66 727	2012. július	226,17	51 228
2012. november	200,00	59 578	2012. szeptember	232,05	52 559
2013. január	199,75	59 504	2012. december	240,43	54 457
2013. március	199,75	59 504	2013. március	246,23	55 771
2013. május	199,25	59 355	2013. május	250,27	56 686

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME/CBOT – Chicago Board of Trade

6. táblázat: **Kukorica**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2012. június	214,75	63 972	2012. május	236,85	53 647
2012. augusztus	217,25	64 717	2012. július	233,86	52 969
2012. november	188,25	56 078	2012. szeptember	212,44	48 118
2013. január	190,75	56 823	2012. december	208,11	47 137
2013. március	192,75	57 418	2013. március	212,68	48 172
2013. június	196,00	58 386	2013. május	215,91	48 904

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME/CBOT – Chicago Board of Trade

7. táblázat: **Repce**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	EUR/tonna	HUF/tonna
2012. május	499,50	148 796
2012. augusztus	484,75	144 402
2012. november	477,50	142 242
2013. február	470,75	140 232
2013. május	465,75	138 742
2013. augusztus	441,50	131 518

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME/CBOT – Chicago Board of Trade

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

Az *USDA* áprilisi jelentése szerint a szójabab globális termése a márciusban várt 245 millió tonnáról 240 millió tonnára csökkenhet a 2011/2012. gazdasági évben, amely 24 millió tonna visszaesést jelent az előző időszak termeléséhez képest. Dél-Amerikában a szójabab betakarításának végéhez közeledve egyre pontosabb előrejelzést adnak a déli félteke hozamáról. Az *Oil World* szakértői április közepén tovább rontották a terméskilátásokat, vagyis Brazília szójababtermelését 65 millió, míg Argentínáét 44 millió tonnára mérsékeltek. A két ország együttes kibocsátása 14 millió tonnával maradhat el 2012-ben az előző évhez képest, és 13 millió tonnával a januári várakozásoktól. A terméskilátások következtében már hetek óta a nemzetközi árupiacok egyik legkedveltebb terméke a szójabab, ami az árak emelkedésében is látszik.

Az *USDA* elemzői a napraforgómag globális termését 39,4 millió tonnára becsülik a 2011/2012. gazdasági évre, ez 6,4 millió tonnával több, mint az előző évben betakarított áru mennyisége. A rekordszintű eredmény mögött az áll, hogy az Európai Unió kibocsátása 8,1 millióra, Oroszországé 9,6 millióra, Ukrajnáé 9,5 millió tonnára emelkedett 2011-ben. Argentínában április utolsó heteiben az aratási időszak végéhez közeledve 3,5 millió tonna termékkel lehet számolni.

Az *USDA* legfrissebb közlése alapján a feldolgozásra kerülő napraforgómag mennyisége meghaladhatja a 38,2 millió tonnát a folyó 2011/2012. gazdasági év végére, amely 5 millió tonnával több, mint az előző évben. Oroszországban és Ukrajnában a nyersanyagokra kivetett exportadó ösztönzi a termények hozzáadott értékének növelését, aminek hatására a feldolgozásra kerülő mag mennyisége Oroszországban 8,6 millió tonnára, Ukrajnában 8,8 millió tonnára emelkedhet az idei gazdasági évben.

Az *USDA* szakértői a napraforgóolaj globális kibocsátását 14,2 millió tonnára teszik a folyó szezonban, ami 2 millió tonnával több az előző időszakénál. Oroszországban és Ukrajnában – a világ vezető napraforgóolaj-előállító országaiban – 3,2 millió, valamint 3,6 millió tonna körül valószínűsítik a kisajtott olaj mennyiségét. Argentína az előző évihez hasonlóan 1,5 millió tonna napraforgóolajat állíthat elő.

A fentebb említett tendenciák a napraforgóolaj nemzetközi kereskedelmére is hatással vannak, ennek megfelelően világviszonylatban 6 millió tonna olaj juthat a

nemzetközi piacra. Argentína kivitele a 2011/2012. gazdasági év első felében (október-március) kiemelkedőnek bizonyult, 470-490 ezer tonnára tehető, ami a tavalyi mennyiség közel kétszerese. Ennek ellenére a szezon végére 920 ezer tonnával kalkulálnak a szakértők (az előző évihez képest 30 ezer tonnával többel), ami a korábban már említett termésnövekedés következménye.

Törökország az idei szezon első felében agresszív napraforgómag és -olaj felvásárlásba kezdett. A napraforgóolaj importja október-március időszakban 330 ezer tonnára becsülhető, ezt figyelembe véve, az *USDA* elemzői 150 ezer tonnával növelve, 550 ezer tonnára módosították Törökország importjára vonatkozó előrejelzésüket.

A napraforgódara globálisan előállított mennyisége már a 2011/2012. gazdasági év október-március időszakában 20 százalékos növekedést produkált, így a teljes szezonra 15 millió tonna előállítását várják, szemben a tavalyi év 13 millió tonnájával. A daraexport előző szezonhoz viszonyított 21 százalékos növekedése 5,5 millió tonna darakivitel jelenthet az idei gazdasági évben, amelynek főbb importőrei az Európai Unió – különösen Franciaország –, az észak-afrikai országok és Törökország.

Az *Oil World* legfrissebb jelentése szerint a repce-mag globális termése 60,64 millió tonna lehet a 2012/2013. gazdasági évben, ami 1 millió tonnával lenne több az előző időszak mennyiségénél. Optimizmusra adhatnak okot a kanadai és az ausztráliai vetésterülettel kapcsolatos várakozások, ugyanis a gazdálkodók számára vonzó a termény jelenlegi magas ára. Az észak-amerikai országban 15,2 millió tonna repcemagtermést becsülnek 2012 őszére, amely akár 1 millió tonnával is több lehet, mint a 2011-ben betakarított mennyiség. A fekete-tengeri országok termőterületein a hideg és a csapadék hiánya károsíthatta a növényt, ezért Ukrajnában és Oroszországban is 1-1 millió tonna repcemag termését várják az idén. Az Európai Unióban 18,5 millió tonna magtermésre számítanak 2012-ben, amely 700 ezer tonnás elmaradás lenne az előző évhez képest. A legfőbb problémát a fagyok és a szárazság okozták az állományokban.

Az *Oil World* elemzői jelentősen csökkentették várakozásaikat a korábban becsültekhez képest Németország, Franciaország és Lengyelország 2012/2013. gazdasági évi repcetermelésével kapcsolatban. A kieső ter-

mésmennyiség így nem tudja fedezni Románia, Bulgária, Szlovákia és Magyarország termésének csökkenését az EU-ban. A tél és a szárazság okozta károkról, illetve a növényállományok jelenlegi állapotáról még nincs információ az EU egészére vonatkozóan. A következő hónapok időjárása még jelentősen befolyásolhatja a növény fejlődését és a várható termésmennyiségét.

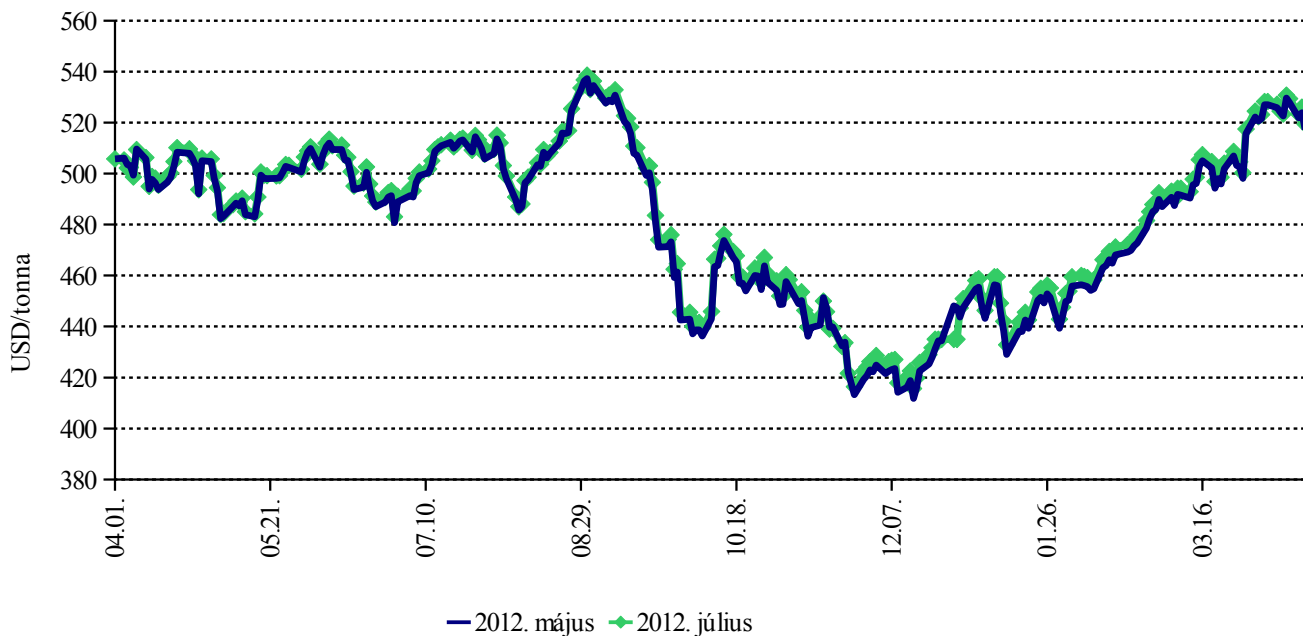
Az IGC szakértői Ausztráliában 1,9 millió tonna repcemag kivitelére, Kanadában 8 millió tonna canola exportjára számítanak a 2011/2012. gazdasági évben, és hasonló mennyiségre a következő szezonban is. A két ország más térségekkel szemben jelentős termésmennyiséget ért el 2011-ben, amit a magas világpiacon melletti a külföldön próbálnak kihasználni. A szállítmányok nagy része az EU-ba és Kínába kerül, mert az intenzív feldolgozást csak a behozatallal tudják fenntartani.

Az *Oil World* legfrissebb közlése alapján a repceolaj globális előállítására várhatóan 23,56 millió tonnára, felhasználására 23,66 millió tonnára csökken a 2011/2012. gazdasági évben, a feldolgozható repcemag mennyiségének csökkenése miatt. A helyettesítő termékek alacsonyabb árszínvonala csökkentheti a repcemag és származékainak felhasználását.

A megyei Kormányhivatalok Földművelésügyi Igazgatóságainak április 16-i jelentése szerint Magyarországon a napraforgó tervezett vetésterületének 65 százalékán, azaz 400 ezer hektáron került talajba a vetőmag. A virágzásnak induló repceállományok gyenge állapotban vannak a 2011 ősze óta tartó viszontagságos időjárási körülmények miatt, és vélhetően a húsvéti fagyok tovább rontották a helyzetet.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése

7. ábra: A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

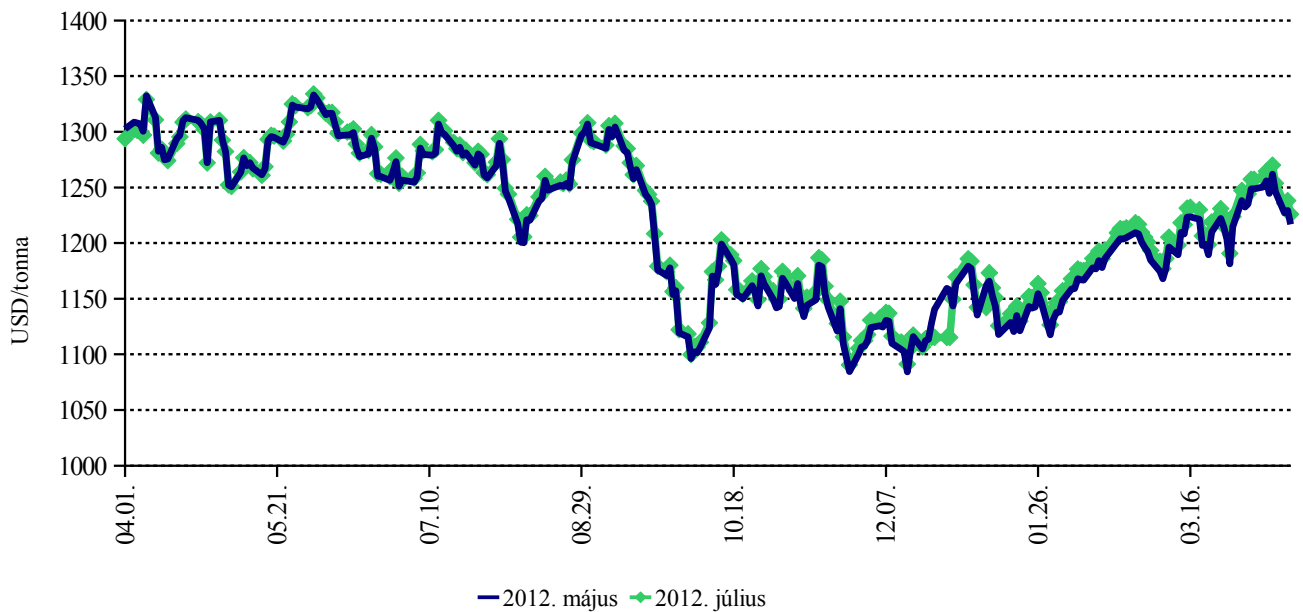
Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

8. ábra: A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

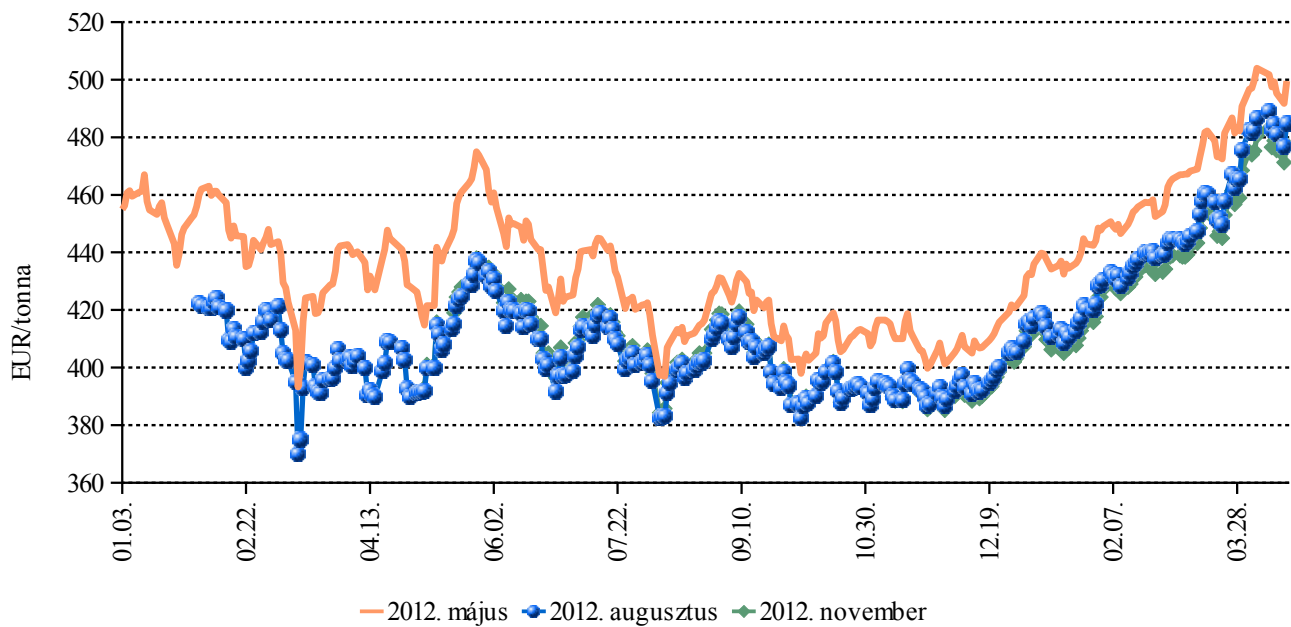
Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

9. ábra: A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

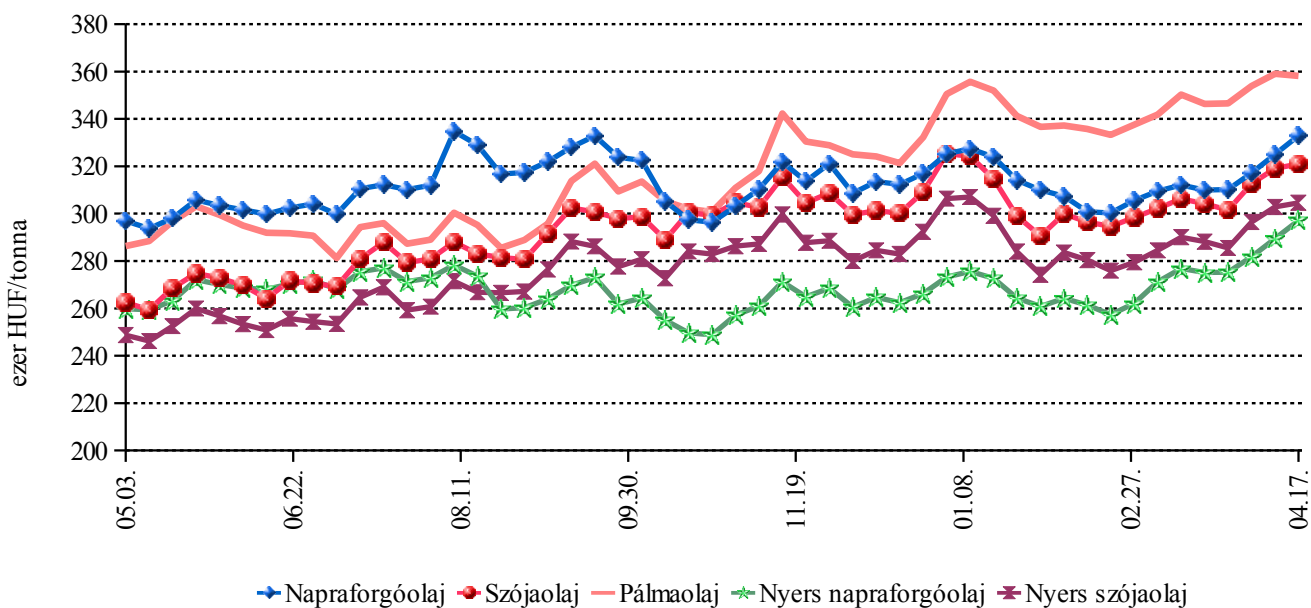
Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

10. ábra: A repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

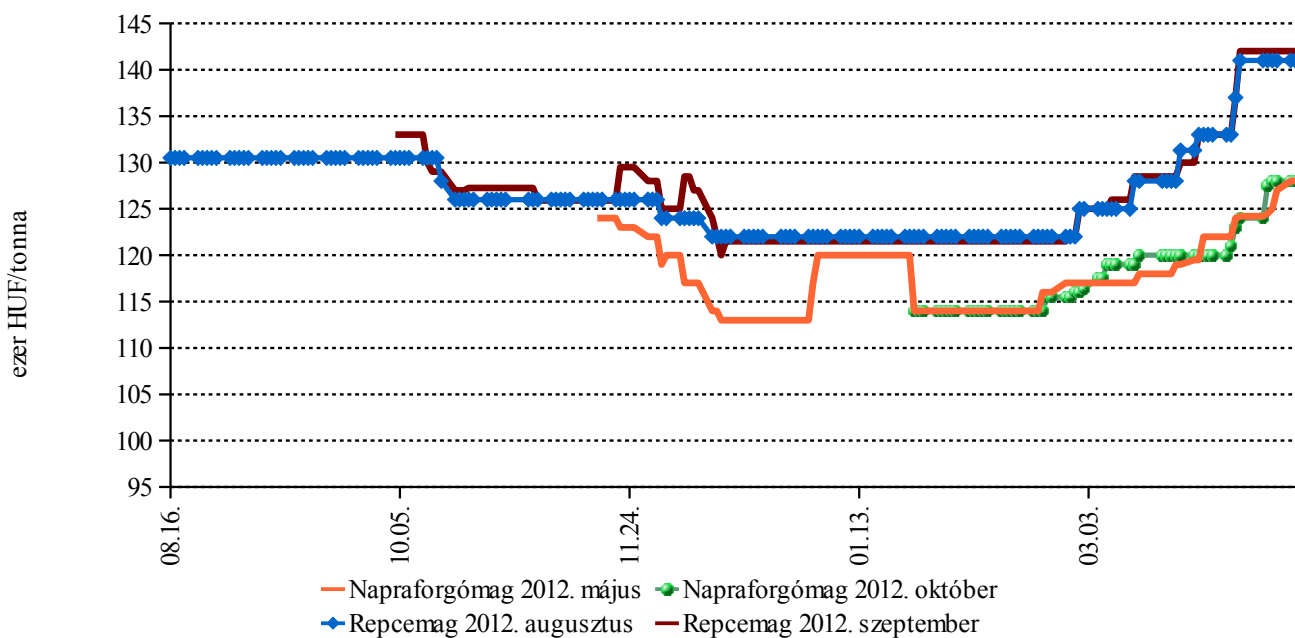
Forrás: MATIF

11. ábra: A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

12. ábra: A napraforgó- és a repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

8. táblázat: A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2011. március	2011. február	2012. március	2012. március / 2011. március százalék	2012. március / 2012. február százalék
Ipari napraforgómag	tonna	38 574	67 482	29 804	77	44
	HUF/tonna	130 718	114 741	118 759	91	104
Repcemag	tonna	19 920	27 153	11 053	55	41
	HUF/tonna	111 517	132 124	132 707	119	100
Nyers napraforgóolaj	tonna	129	196	1 109	862	564
	HUF/tonna	296 219	268 336	291 248	98	109
Napraforgódara	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-
Nyers repceolaj	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/tonna	-	-	-	-	-
Repcedara	tonna	9 024	7 287	4 080	45	56
	HUF/tonna	53 298	50 643	53 898	101	106

Forrás: AKI PÁIR

9. táblázat: A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2012-04-03	-	-	281 792	-	297 940
	2012-04-10	-	-	289 506	-	299 980
	2012-04-17	-	-	297 145	-	-
Repcelaj	2012-04-03	-	309 015	-	-	-
	2012-04-10	-	310 979	-	-	-
	2012-04-17	-	312 785	-	-	-
Szójaolaj	2012-04-03	-	-	296 507	272 001	-
	2012-04-10	-	-	302 834	284 216	-
	2012-04-17	-	-	304 593	278 437	-

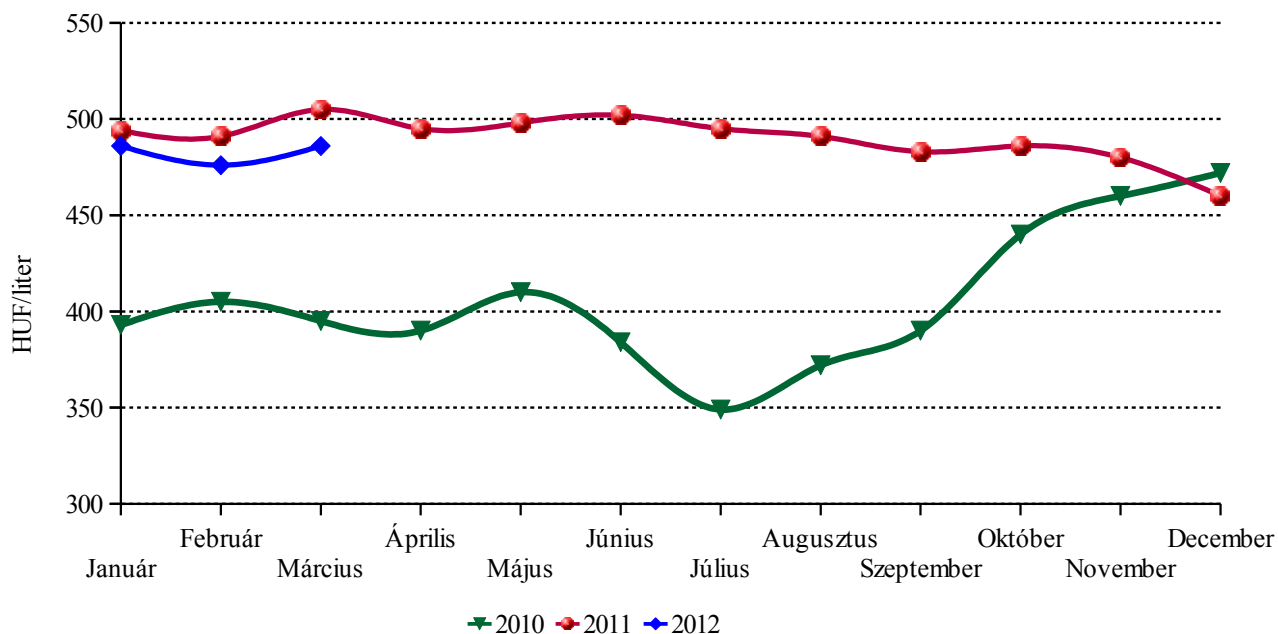
Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

10. táblázat: Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár
Napraforgómag	2012-04-03	-	-	-	119 615
	2012-04-10	-	-	-	118 363
	2012-04-17	-	-	-	-
Napraforgódara	2012-04-03	-	-	68 425	42 139
	2012-04-10	-	-	68 860	40 277
	2012-04-17	-	-	69 259	-
Repcemag	2012-04-03	146 267	-	-	-
	2012-04-10	148 603	-	-	145 356
	2012-04-17	148 796	-	-	-
Repcedara	2012-04-03	-	-	74 311	51 728
	2012-04-10	-	-	74 783	54 458
	2012-04-17	-	-	75 217	-

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

13. ábra: A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

A Nemzetközi Gabonatanács (*IGC*) jelentése szerint a gabona alapú bioetanol előállításához az elmúlt évben globálisan 7,4 millió tonna búzát, 138,2 millió tonna kukoricát és 0,7 millió tonna árpát használtak fel az üzemek. Az előállítási eljárástól függően a keletkezett termékek 29-33 százaléka bioetanol a többi melléktermék. A bioetanol-termelés ezért csak akkor lehet sikeres ágazat, ha a melléktermékek is jól hasznosíthatóvá válnak.

A bioetanol-előállítás folyamatának első melléktermékei a termelés alapanyagát képező növények fel nem használt részei, (szalma, kukoricaszár). Ezen termékek jól hasznosíthatóak fűtési célra, második generációs-, vagy biogázüzemekben stb.

A gabona alapú bioetanol-előállítás kétféle technológiája terjedt el a száraz-örléses és a nedves-örléses eljárás. Száraz-örléses eljárás esetén 100 kg kukoricából a bioetanol mellett még 28,8 kg *DDGS* és 30 kg szén-dioxid termelődik. Búza esetében 1 liter bioetanol 2,56 kg alapanyagból állítható elő, miközben 0,85 kg rostanyag, 0,7 kg szén-dioxid és 2,12 kg búzaszalma keletkezik. A száraz-örléses eljárással a kukoricakeményítőt enzimekkel cukorra konvertálják, majd fermentációval bioetanolra alakítják. A visszamaradó gabonatörkölyt oldószerrel kezelik. A nedves melléktermék a desztillált nedves gabonamoslék (*DGW*), szárazanyagtartalma 15 százalék, amelyből dehidratálással állítják elő a gabonatörkölyt (35 százalék szárazanyagtartalom), majd ezt követően szárítással a száraz gabonatörkölyt, a *DDGS*-t (*Distillers Dried Grains with Solution*).

A nedves gabonamoslék szárazanyagtartalma alacsony és nehezen szállítható, ezért csak közvetlenül az üzem környezetében elhelyezkedő állattartótelepeken hasznosítható. Biogáz előállítására alkalmas, de elterjedtebb erre a célra a gabonatörköly vagy a *DDGS* használata.

A *DDGS* szárazanyagtartalma 92-93 százalék, minősége az alapanyag és annak beltartalmi értékei, valamint a feldolgozáshoz alkalmazott enzimek és élesztők függvényében üzemenként eltérhet, sőt egy üzemben időszakonként is változhat. A *DDGS* a szarvasmarhák és a sertések takarmányozásában korlátozott és ellenőrzött körülmények között jól használható.

Az *F.O. Licht* jelentése szerint a 2010/2011. gazdasági évben globálisan 42,1 millió tonna *DDGS*-t állítottak elő a bioetanol-üzemekben. A folyó gazdasági évben azonban ez a mennyiség alig nő (43 millió tonna), mivel a bioetanol-előállítás növekedési üteme lassul.

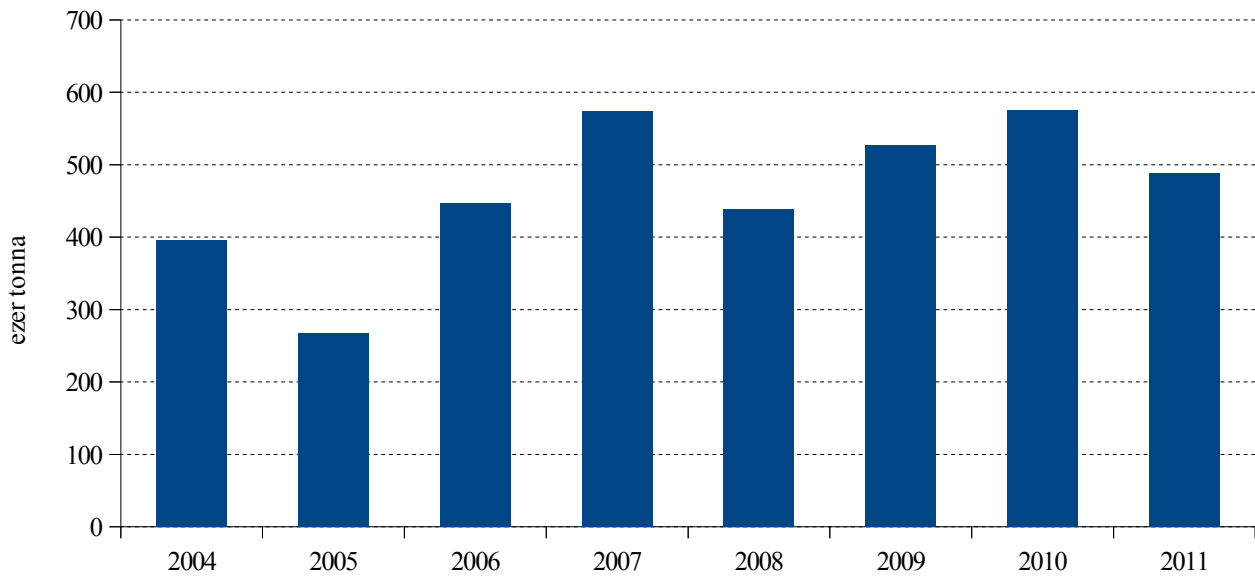
Az Egyesült Államok a világ vezető bioetanol-termelője, ezért itt képződik a legtöbb melléktermék is. Az elmúlt évben a termék iránt a bel- és külföldi kereslet is erős volt. Az USA-ban a *DDGS* 32 százalékát a tejelő tehének, 48 százalékát a húsmarha, 11 százalékát a sertés, 8 százalékát a baromfi takarmányozásában hasznosították. Az Egyesült Államokban működő üzemek bruttó bevételeinek 88-90 százalékát a bioetanol, míg 10-12 százalékát a *DDGS* adja. A terméket a chicagói árutőzsdén jegyzik, árára legnagyobb hatással a kukorica árváltozása van, de a szójadara ára is befolyásolja. A kereskedésre felkínált *DDGS*-nek az árutőzsdén minimum 26 százalék fehérje- és 8 százalék zsírtartalmúnak kell lennie, ugyanakkor a rosttartalom a 12 százalékot, a nedvességtartalom pedig a 11,5 százalékot nem haladhatja meg.

A *DDGS* fontos exportcikké vált az USA-ban. Az Egyesült Államok 7,65 millió tonna *DDGS*-t exportált az elmúlt évben, ami 15 százalékkal kevesebb, mint 2010-ben volt, de még így is 9 százalékkal haladja meg a 2009-es mennyiséget. Ez év februárjában 619 744 tonna került kiszállításra, ami januárhoz képest 13 százalékos csökkenést jelent, de az elmúlt év azonos időszakához képest valamivel több. Az USA legnagyobb kereskedelmi partnere Kína, ahol ez év elején antidömping intézkedéseket vezettek be az Egyesült Államokból származó termékkel szemben. Kínai elemzők szerint - ennek ellenére - 2016-ra az Egyesült Államok *DDGS* szállítmányai elérhetik a 6 millió tonnát, szemben a 2009/2010. gazdasági év 3,1 millió tonnájával. Ennek oka, hogy Kína bioetanol-kibocsátása lassul, míg az állatállománya nő. Az USA második legnagyobb exportpiaca Kanada, ahova 2012 februárjában 102 450 tonna kiszállítás történt. Kanadában az USA-ból érkező olcsó *DDGS* átmenetileg akár csökkentheti is a belföldi takarmányárpa iránti keresletet. Az USA az elmúlt évben összesen 38 országba szállított *DDGS*-t.

Az *USDA* becslései szerint az Európai Unióban 3,65 millió tonna *DDGS*-t állítottak elő 2011-ben, 2012-ben pedig 4,5 millió tonna keletkezése várható. A kukorica alapú *DDGS* legnagyobb előállítója az EU-ban Franciaország, ahol az *F.O. Licht* közlése szerint az elmúlt évben 180-210 euró/tonnánért értékesítették a terméket.

A Közösség az elmúlt évben 634 ezer tonna *DDGS*-t importált. A legnagyobb importőrök Írország (183 ezer tonna), Nagy-Britannia (170 ezer tonna) és Spanyolország (129 ezer tonna) voltak.

14. ábra: Az Európai Unió *DDGS*-importja

Megjegyzés: 2011 becslés
 Forrás: Toepfer

Magyarországon 2020-ban, teljesítve az EU által előírt 10 százalékos kötelező bekeverési arányt, a száraz-örléses eljárásból 340 ezer tonna *DDGS*, a nedves-örléses eljárásból 90 ezer tonna kukorica glutén takarmány (*CGF Corn gluten feed*), 13,5 ezer tonna kukoricacsíra és 22,5 ezer tonna kukorica glutén (*CGM = Corn gluten meal*) keletkezése várható. Az AKI-ban végzett korábbi számítások szerint takarmányozási célra 300-350 ezer tonna *DDGS* kerülhet felhasználásra Magyarországon.

A száraz-örléses eljárás mellett széleskörűen még a nedves-örléses eljárás terjedt el. Ebben az esetben a kukorica feldolgozása során a bioetanol mellett 100 kilogrammonként 3,3 kg csíraolaj, 20,1 kg glutén takarmány, 4,7 kg *CGF* és 28,3 kg szén-dioxid keletkezik.

A kukorica csíraolaj az élelmiszeripar és a kozmetikai ipar már régóta bevált alapanyaga.

A *CGF* a szarvasmarha takarmányozásban alkalmazható. A *CGF* a technológia során használt áztatóvízbe az elválasztott kukoricahéj visszaadagolásával majd együttes szárításával keletkezik. Nyersfehérje-tartalma magas 18-23,5 százalék (szárazanyagbázison), szélsőséges esetekben 16-30 százalék között változhat. A termék energiatartalma csaknem megegyezik a kukoricáéval. Hőkezelést követően a fehérje 30-35 százaléka védett fehérjévé válik. Az emészthető tápanyagtartalom megközelíti a

75-83 százalékot. Míg a kukorica energiatartalmát elsősorban a keményítő adja, addig a *CGF*-ét a rosttartalom. A termék hátránya a magas kén-tartalom, mivel a nedves-örléses eljárás során kén-dioxidot alkalmaznak, ami feldúsulhat a takarmányban. A másik probléma a magas foszfortartalom (0,9-1,1 százalék). A kén- és foszfortartalom korlátozza a takarmányban történő alkalmazhatóságát.

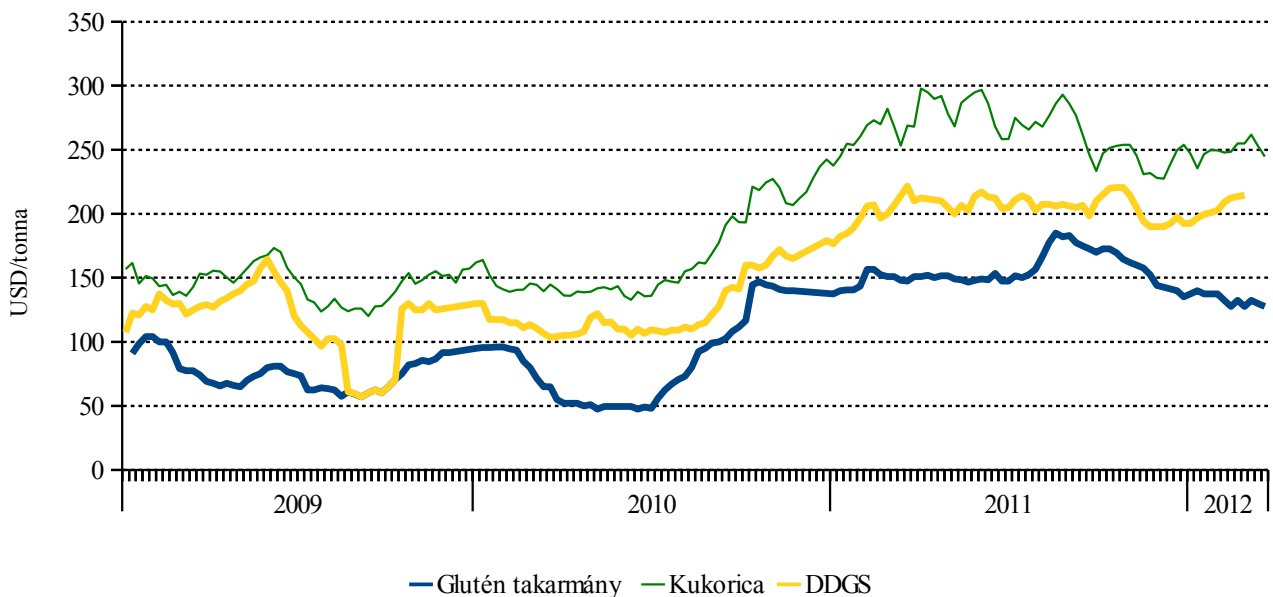
Az USA-ban a bel- és a külpiazi kereslet jelenleg erős a termék iránt. Ez év 14. hetében 127,5 USA dollár/tonnáért értékesítették. Az *USDA* jelentése szerint az ország a 2010/2011. gazdasági évben 9 millió tonna kukorica glutén takarmányt termelt, amelyből 0,9 millió tonna került exportra.

A kukoricahéj önmagában is jól értékesíthető takarmány, elsősorban hobbiállatoknak adják.

A *CGM* magas fehérje- és színezőanyag (*xanthophyll*) tartalma miatt a baromfiágazatban jól hasznosítható, de a sertéságazatban is elterjedt takarmány. Ennek a mellékterméknek is az USA a legnagyobb előállítója, a 2010/2011. gazdasági évben 2,2 millió tonnát állítottak elő a bioetanol-üzemek.

A feldolgozás során keletkező hulladék hő a közeli létesítmények fűtésére alkalmas.

15. ábra: A kukorica és a bioetanol-előállítás során keletkezett néhány melléktermék ára az USA-ban

Forrás: HGCA, F.O. Licht

Bioetanol-előállításra a gabonaalapú termelés mellett alapanyagként az északi féltekén a cukorrépa, a déli féltekén a cukornád alkalmazták széleskörűen.

Cukorrépa alapú bioetanol-termelés esetén 1 liter etanol előállításához 7,9 kg cukorrépára van szükség, miközben 600 gramm melléktermék keletkezik. A cukorrépa alapú bioetanol-termelés növekedése az elmúlt év kedvező cukorrépatermése és a bioetanol magas ára miatt valószínűsíthető, annak ellenére, hogy az előállítási költsége magasabb, mint a gabona alapúé. A leveles répafej zöldtakarmányként használható. A bioetanol kivonása a cukorgyári feldolgozás során keletkező híg- és sűrű léből fermentációval történik. A visszamaradó termék a takarmányiparban, marha, sertés és baromfi takarmányokban alkalmazható. A répaseprő káliumtartalma magas, a 3 százalékos kéntartalom pedig szerves kötésben van. A termék, mint trágya is használható.

A cukornád alapú bioetanol-előállítás a déli féltekén terjedt el. A feldolgozás legfontosabb melléktermék a préselés során létrejött *bagasse*, amely a sűrű cukorléből kivont rostanyag. Ebből a maradványanyagból energiát állítanak elő, amit a cukormalmok fűtésére vagy elektromos áram előállításra használnak. A brazil bioetanol-

üzemek működnek a legalacsonyabb energiaköltséggel és a legkörnyezetkímélőbb módon. A fosszilis energia hordozókhoz képest akár 80-90 százalékos üvegházhatású gázmegetakarítást is el tudnak érni. A keletkezett villamos áram egy részét betáplálják a közösségi hálózatba, növelve ezzel az üzemek bevételeit. A mellékterméket emellett takarmányozási célra, vagy a papíriparban lehet hasznosítani.

Valamennyi melléktermék takarmányozási célú felhasználása során korlátként jelentkezik a melléktermékek rendkívül változó összetétele és nyersrosttartalma. Nem szabad azt se figyelmen kívül hagyni, hogy gyakran fertőzött (pl. *Fusarium sp.* stb.) növényeket használnak fel bioetanol-előállítására, valamint a gyártási folyamat során vegyi anyagokkal kezelik, ezért használatuk előtt elengedhetetlen az ökotoxikológiai vizsgálat. Trágyaként történő felhasználás esetén komposztálással jó minőségű, a talaj termékenységét növelő adalékanyag állítható elő. A komposztált termék beoltható nitrogénkötő és egyéb baktériumkultúrával. A melléktermék felhasználása azért is fontos, mert csökkentheti a környezeti terhelést.

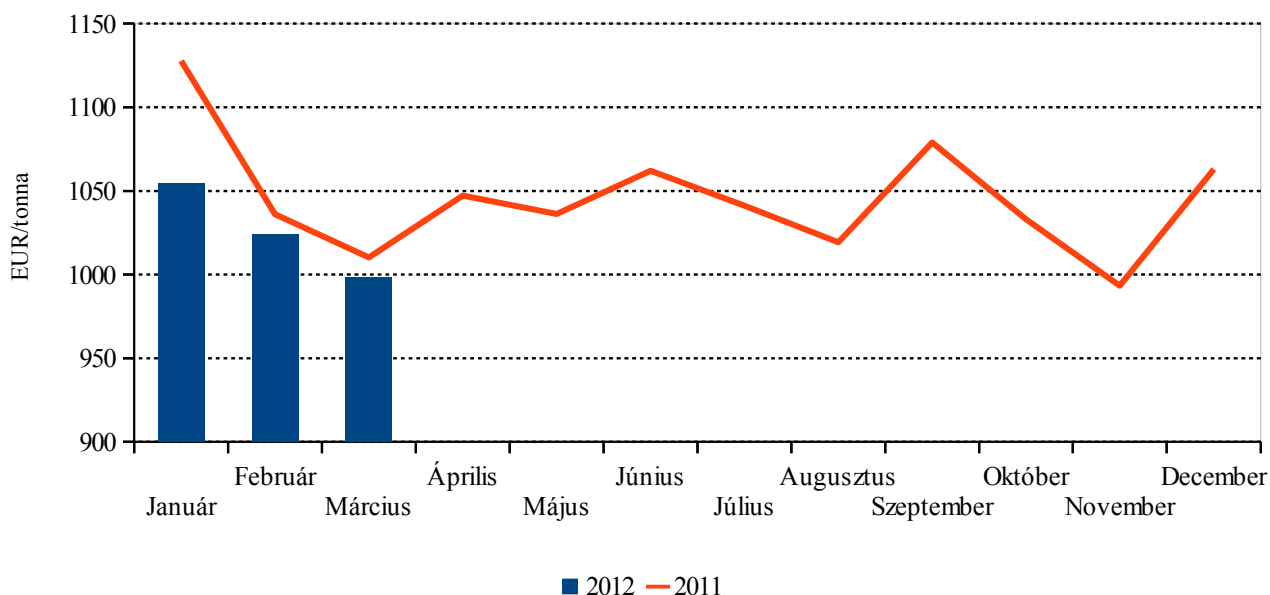
Agrárpolitikai hírek

- Argentína a nyugat-európai és a spanyolországi kikötőkbe 30-30 ezer tonna szója alapú biodízelt exportált 2012 márciusában, a közeljövőben további szállítmányok várhatók.
- Elkezdte termelését a dunaföldvári bioetanol-üzem. Előreláthatóan 575 ezer tonna kukoricát

használ fel majd évente az üzem, miközben melléktermékként 175 ezer tonna *DDGS* keletkezhet.

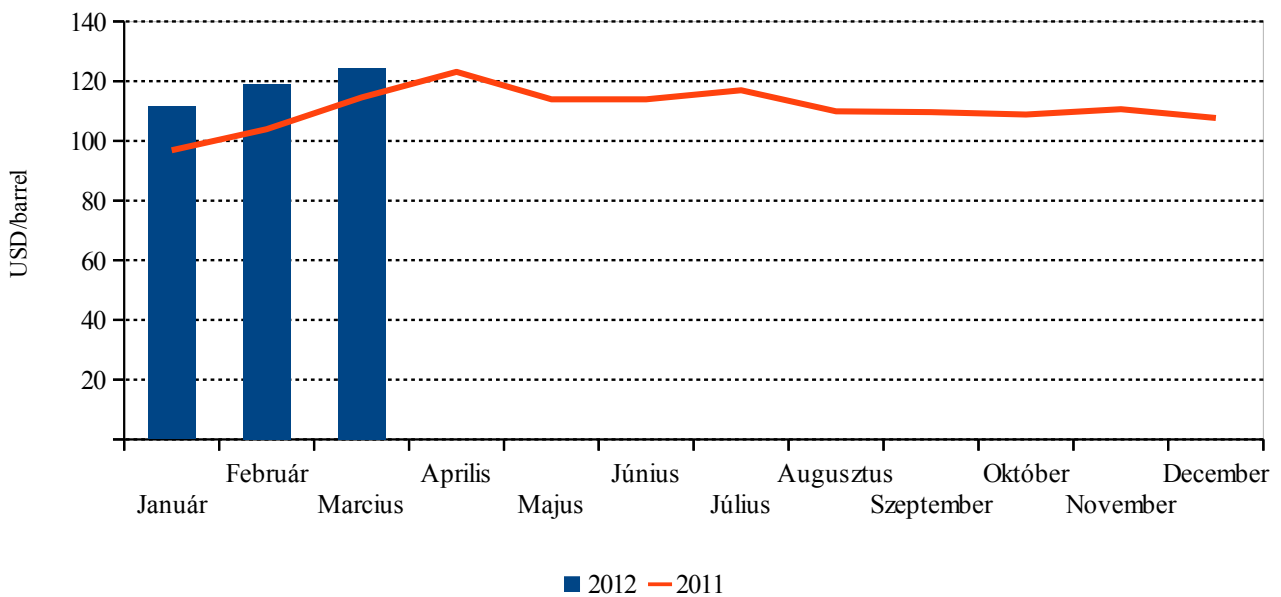
- A XX. Magyar Innovációs Nagydíj bírálóbizottsága a MOL „Csökkentett üvegházhatású, versenyképességet javító dízelgázolaj formula kifejlesztése” című pályázatát elismerésben részesítette. A használt sütőolajból előállított biodízel hulladékgazdálkodási és környezetvédelmi szempontból is kedvező hatású. A termék csökkenti a szén-dioxid kibocsátást.

16. ábra: A repceolaj-metilészter ára

Megjegyzés: A nyugat-európai kikötőkben FOB (Free on board), az EN 14214-es szabványnak megfelelő, dermedéspont -10-12 °C.
 Forrás: Kingsman

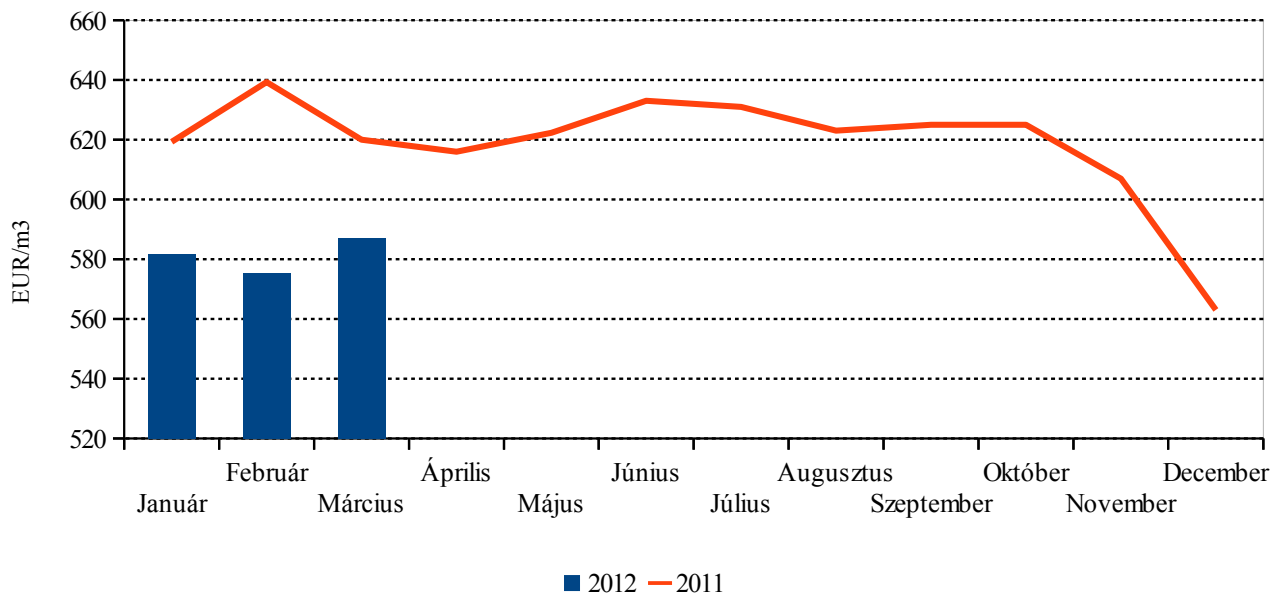
17. ábra: Az ásványolaj ára

Megjegyzés: IPE Brent ásványolaj jegyzése a londoni árutőzsdén.

Forrás: HGCA

18. ábra: A bioetanol ára

Megjegyzés: 92-96% alkoholtartalom, nyugat-európai kikötők FOB T2.

